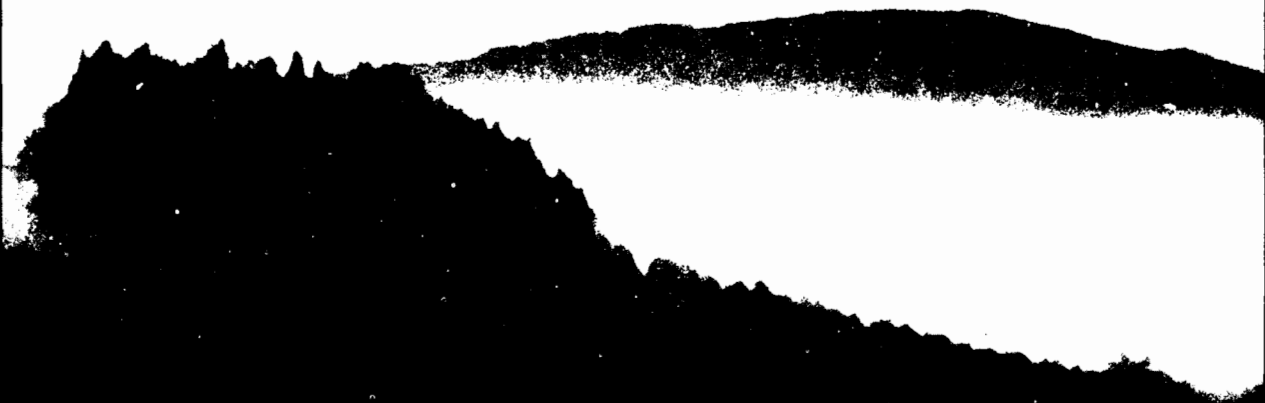

**Euskalerra Zarra Argiñeta'ko Il-Obiak
(ELORRIO'N)**

Bizkaia'k bere Kutxa dauko

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

Laguntza aundia

GAZTEDIA BARRIZ

IRAKIÑA

Elizaren eta erriaren etorkizuna gaztedian dagoz batez bere.

Gaztedia indar barri bat da, gure ondoren guri ta indartsu datorrena, gizadiaren eginkizuna jarraitzeko beti gertu dagoana.

Gaztediak irakiten dagoen lapikoaren antza dauka. Barruan, lapikoaren barruko lurrun beroak urteierarik ez ba'dau, lapikoa zulatuaz urtetan dau azalera.

Bardin gaztediak, bere indarrari biderik izendetan ez ba'jako.

URIOLEA

Gaztediak ur-aldi aundian ur arkara datorren errekararen antza dauka.

Ur orreri urteierarik emoten ez ba'jako, ormak apurturik edo ur arka gañetik urtenaz, aurrera doa, galdi eza ezinik, aurkitzen dauan dana birrinduz.

Bardin gaztediari aurrera bidea emon bearrean, lotuta nai ba'dogu, dana birrinduko dau.

Naiz elizgintzan, naiz errigintzan, gaztediari parte artzen itxiten ez ba'dausagu, dana etengo dau; bere kimen ta indarra onuragarri izan bearrean oso galgarri izango da.

LEKUA

Elizgintzan bertan be gaztediari sarritan bideak ertsi jakoz.

Beti batzuk agintaritzan, eura bakarririk dakiela aginduten uste dabena.

Gazteai leku pizka bat emon bearrean gogortasunen darabillez, eura gogaitu artean.

Zenbat eliz-gizon gazte erre ditue joan diren urteetan!

Gazteai, geldi-geldi artukizuna emon bear jake, euren elbide ta lanak nagusiakaz batera elizan onurakor izan daitezcan.

IKASI

Paitak uger egiten ikasi dagien, apurka apurka uretan sartu bear dira, bestela inoiz be ez dabe jakingo uger egiten ta egunen baten, bat-batean errekan sartzen ba'dira, ito egingo dira.

Bardin jaso da elizan batzuetan gaztediagaz.

Ezertara-eskubiderik emoten ez jakelako ez dabe ikasiko inoiz be agintzen ta eliza zuzentzen, baiña bai sarritan euren indarrari etsi ezinik, zirt eta zart bide txarrak arturik, kalte ikarragarriak egingo ditue.

ERRIAN

Elizak elizgintza onurakor bat egin nai ba'dau abade gazteak aintzakotzat artu bearke ditu, urtetsuen jakituriagaz ta gazteen indarragaz eliz bizi bat izan dagidun.

Bardin jazoten da errigintzan.

Beti batzuk danean agindu nairik gazteai atek itxiten dautsez, gaztearoa igaro arte.

Baiña gazteak ezin bere indar ta albideari eutsi ta iraultzata zalaparta gogorak ataraten ditu, dana triskatuaz eta birrinduaz.

BATERA

Gazteari bideak zabaldu bear jakoz nagusien jakituriagaz eta gaztetasunaren indarragaz errigintza sakon eta onuragarria izan dagidun.

Tamalgarrria da gure gogortasun ta arrokria-gaz gaztediaren indarrak ezereztutea.

Ipiñi dagigun poliki-poliki politika goldea gazteen eskuetan, gaztetan lan egiten ikasirik gorengo zuzendari izatera eldu daitezcan.

Gure alegin guztiak gazteak barriz artuta, gizadi mardul bat sortu dagigun.

GALLASTEGI'tar Kauldi'k

Gaztedia

Gaztediak dau bere barruan indar bizi berezia.

Jainak emona betidanetik egin dain mundu obia. Gaztearoan somatzen daua bere biotzko barruan, ezinik ez da nire bizitzan alguztidun ni munduan.

* * *

Ames ta Ames gau guztietan, baiezkor beti zorian, bere oldozmen bizi argiak dona lau lau ikustean.

* * *

Bizitzak gero baretuko dau erre ez dala ikusiz, mundu aldatu une batean gogor-gogor da ba egiz.

Baina ona da gazte-aroan olako Ames aundiak, bete dagien bere bizia indartzen etorkizunak.

* * *

Ames bagako gure gaztedi ez dala itxaropentsu, gero ezertxo ez dau egingo biziko dala kutsutu.

* * *

Orain izanik gaztedi dana aneslari bizi-bizi, itxaropena euki dagigun gauzkatuko da gure erri.

* * *

Zabal atek gaztediari, euren argia ez ilhun, laguntza eurai biotz-biotzez argitu dedin gure egun.

Emen gaztea bearrezkoa obaluteko erria, indar orregaz euskal errian, itxaropentsu bizia.

* * *

Euren akatsak aaztu eta euren albide goratu, orrela laster e-paibagarik lo dagon erri suspertu.

* * *

Aupa gaztea beti kimen biotza gartsu beti zutik, soina indartsu garbi guri ez ez bildurrik, ez inundik, Jauna da zure goi zaindari, zagan erriak euren begi, ez ez kikildu, ez aspertu jarrai aurrera emai, bizi.

AMESLARI

E U Z K E R A

Nire barrena galdezka jaukat.
Nire begia begira.
Nire gogo guztia itzarrik
edertasuneen arira.

Bitxi billa nabil baratz zear.
Lili asko izugarri.
danetan euzkerazko larrosa
itz guztien arrigarri.

Larrosa bezela aiz euzkera.
Argi, gorri, eder, garden.
Arantzak dituk ire menpean,
i aiz izkuntzetan guren.

Sagar lorea sagardietan,
euzkera loratzen doa,
sustraiak, loreak ta orriak
askatzen nire gogo.

Erlea, goizez, doa eztira
euzkal gozotasunera,
euzkeraren ezti billa nabil
itz joskeren arabera.

Oldozpen, olermen, maitasuna
josi nai neukez batera,
argiaren printza ederrenez
mitasunezko euzkera.

Baserrietan dabiltz aotan,
esaera zarrak kortan,
bei gaztearen esne barria
itzez itz edatekotan.

Indarrak ditu esne zuriak
azur sendoak sortzeko,
eta zuk, euzkera mamintsua,
itza Aberria zaintzeko.

Euzkadiko gizon argienak
oiñeztarriak iduri,
buru, biotz ta itzen bidez sortzen
euzkeraren jakituri.

Euzkal olerkia loratu da.
Eder usaiña dario.
Mendietako arantz, oteak,
euzkal mintzaira jario.

Arkaitzean eguzkia urre da.
Euzkeraren itz bakoitza
ibarreko landa nagusian
maitasunezko loratza.

Baratzean dagon larrosea
orrietan murgildurik,
euzkaldunaren itzak iduri
euzkera lora sorturik.

Ederra zara euzkera zarra
argizko gardentasunez,
izarreen urrea daroazu
euzkaldunen maitasunez.

PAULIN

Azkue'ri Jarraitzen (II)

	G		J
Gandu	= <i>Andituera</i> . Ampolla, hinchazón. <i>Azkue'k</i> : catarata, bruma, paño de los cristales, aureola, desbrozar el lino, hierba mala.	Jirauletara	= <i>Batekoz bestera</i> . Al revés.
Gantzeru	= <i>Lapurra</i> . <i>Gantz ataratzallea</i> . Sacamantecas, bandido.	Kabillara	= <i>Txoria</i> . <i>Gabiraia</i> . Gavilán.
Garagarrak egin	= <i>Astoa beian</i> , <i>arrastaka ibili</i> . Revolverse en el suelo.	Kakota	= <i>Moskorra</i> . Borrachera.
Garduera	= <i>Kardua</i> . Cardo dulce. <i>Azkue'k</i> : <i>kardabera</i> .	Kakotu	= <i>Moskortu</i> . <i>Žikindu</i> . Emborracharse.
Geuna	= <i>Ezne egosiaren gaiña</i> . Nata de la leche.	Kaixarra	= <i>Kaio arra</i> . <i>Ixas txoria</i> . Gaviota macho.
Goaldi	= <i>Gooldia</i> . Alga marina. <i>Azkue'k</i> : <i>ooldi</i> .	Kala	= <i>Arrantza tokia</i> . Cala, Caladero. <i>Arrantzalien artean kalak</i> , <i>arrain tokiak</i> , <i>askori emon izan dautse nortasun bet</i> . <i>Ala</i> : <i>Andra kala</i> . <i>Arrain kala</i> . <i>Besigu kala</i> . <i>Kostarren kala</i> . <i>Justo kala</i> . (<i>Gaminitz'en</i>). <i>Motriku kala</i> . <i>Tribis kala</i> . (<i>Izaro</i>). <i>Kala beina</i> = Plomo para caladeros.
Bogapen	= <i>Pentsamentu</i> . Pensamiento. (<i>Txomin Agirre'k erabilten eban</i>).		<i>Kala gizona</i> = Buen pescador. <i>Kala bitxi</i> = Mariposa. <i>Kala polin</i> = Calera. <i>Kala txori</i> = Gaviota.
Gosekil	= <i>Gosez bizi dana</i> . Hambriento. (<i>Akesolo'k</i> , <i>Azkue'ren geigarrian</i> : <i>Gosekilla geseak illa</i>).	Kepireska	= <i>Umeen jokoa</i> , <i>zer eskatuka</i> . Juego de cara y cruz.
Grak eta blast	= <i>Joko bateko esaera</i> . Acierto y tumbada. Dale y fuera. (Juego en que se pone un cuchillo metido en tierra, sobre una raya y se arrojan monedas sobre el mismo, siendo el premio mayor el dar al cuchillo y tirarle. Si solamente se toca, se dice: <i>grak</i>).	Kepireskaku	= <i>Zer eskatuko ibilteko erabilten dan posporo kutzaren azala</i> . Parte grabada de la cajetilla de cerillas que sirve para jugar a cara y cruz.
Gurma	= <i>Bruma</i> . <i>Laiñoa</i> . Niebla.	Killoi	= Un quillón.
	I	Kinkilloi	= <i>Copuru arrigarri bat</i> . Cantidad exorbitante.
Ingelesian	= <i>Ume jokua</i> . <i>Diruak marra batera jaurtiten</i> . Juego de niños, con monedas, a tirar sobre una raya.	Kinkida	= <i>Žikinkeria</i> . Suciedad. Melopea.
Inka	= <i>Moskortu</i> . Emborracharse.	Kirrixka	= <i>Karramarra baltz txikia</i> . Cangrejo negro de los puertos. Azkue habla de «crujidos», etc.
Inka	= <i>Orma baten irarri</i> . Fijar, pegar.	Koasta	= <i>Ontziei</i> , <i>gogortzeko</i> , <i>atze ta aurrean ipinten yakoen burdin edo egurra</i> . Codaste.
Iparra batu	= <i>Dardaraka jarri</i> . Pillar tembleque.	Kokon	= <i>Trapalotea</i> . Gordinflón.
Ipartu	= <i>Dardaraka jarri</i> . Tartamudear por exceso de vino, emoción, etc.	Korren-Korrenka	= <i>Ume jokoa</i> . Juego de niños.
Ipitxa kalia	= <i>Kale txikia</i> . (<i>Likona torrearen aurrean</i>) Calle pequeña.	Kortzeleko mamuak	= <i>Ondarroa'ko eleiz gain inguruan dagozan irudiak</i> . Fantasmas de la cornisa parroquial de Ondárroa.
Itsu itsuka	= <i>Joko bat</i> . <i>Edo gertaera bat</i> . A ciegas.	Koskan erosi saldu	= <i>Ordain orde</i> , <i>makilla baten egiten dan koska ezaugarri dala erosi edo saltzea</i> . Comprar o vender fiado.
Itxasate	= <i>Itxasorako sarrera edo arteeta</i> . Barra, antrada al mar. (<i>Tx. Agirre'k erabilten dau</i>).		L
Itxasote	= <i>Itxasoratze</i> . Salida a faenar.	Labako	= <i>Okiñei</i> , <i>ogigiñei deitura</i> . Panadero. De la panadería.
Itxastriku	= <i>Itxasoko kirixkua</i> . Erizo de mar.	Labamin	= <i>Ogia jagitekoa</i> . Levadura.
Itxasbarru	= <i>Ixas zabalean sartu ondoren</i> . Mar adentro.	Labatai	= <i>Labako atadia</i> . Portal del horno.
Itxasbide	= <i>Itxasoan oi dan bide</i> , <i>zuzenbidea</i> . Ruta marina.	Lantxe	= <i>Euri mea</i> , <i>laiñoa lakoa</i> . Especie de neblina. Lluvia débil.
Itxasertz	= <i>Ixas egala</i> . Costa.		

Salerosste Etxekoia

Manuel Dominguez, bere beviko lagunak gareanontzat «Manolo» beste barik, Barruko Salerosste Batzarraren lendakaria dogu.

Aurten Salerosste-ekiñaldi garrantzitsu bat egin dabe Bizkaia'n. Esku artu dabena 22.000 lagun izan ei dira. Salerosleak guztiak: Dendari arruntak, ez etxe aundietakoak.

Erriaren biotzeraiño eltzea izan da euren jomuga eta lortu dabela deritxot.

* * *

ALKARGOEN LANA

Batez beste 37 alkargo batu dira orretarako eta amar milloi lauerlekoen eralketak izan dabez.

Ekiñaldi onen arrakasta, aundia izan da eta aurtengoa bide dala, datoren urterako Euzkadi osoaren barruan luzatzeko asmoa dauke.

Emon dabez tenengo urratsak eta bide onelik emon be.

Olan gerokoan, ekiñaldi onetan parte artuko dabena 50.000 salerosle inguru izango diralakoan gagoz, aberri guztiak.

Erria konturatu da, euren arazo-txuen argitzeak eta laguntasuna salerosle onein eskuetan egon daitekela eta «Manolo»'k dirauskunez erri zearen eta salerosle lagunen barnekotasuna geitu ta estutu egin da.

SALEROSTE ETXEKOIA

Dakigunez, salneurriak gorakada izugarria izan dabe; ez dira ori ta guzti be gure dendariak errudunak. Ezta urrik emon be.

* * *

LAGUNTZAILLEAK

Zabalkundea denpora-aldi labur-laburrean egin ei da. Ille betean baiño ez.

Aurrezki-Kutxak, Bilbo'ko Salerosleek Alkargo batzuk gertatu dabe

dan-dana. Bezuzak, sariak, jaialdiak-eta, berezoen alde eskiñiaz.

Zelan otu jaken onelako artu-emonak erosleakaz izatea ilandu orduko, bere erantzuna izan da Paris'ko Salerosste-Batzak be, onen antzeko eginkizumak ba-dagizala.

Geure elburua izan da, darrai, bertako salerosste-tokiak laguntasuna eskintzea. Guztiok ondo be ondo dakigunez, jaramonik ezagatik ta gaur eguneko kinka edo larri-aldi zoritxarrekoagaitik, bear-izan ikaragarrian aurkitzen dira gure saleroslerik geienak.

* * *

ERAGOZPENAK

Lenengo ta bein, or daukaguz egunero gure begien aurrean, kaleko saltzailleak (ez da nire gogoa euren bizitzak epaitzea) euren artean batzuk ortik ara dabiltzanak eta geienak ain zur toki jentetsu berezietan kokatuten diranak.

Zergak banatzean be guk daroagu zatirik txarrena eta eder-izti edo estetikaren ikuspegitik, Bilbo'ko kale nabarmen eta gora aundikoai, esaterako Bide Nagusiari ta Areatza'ko inguruai, ez dautsee bear daben irudi ta garbitasun-usain alai ta gogotsua emoten.

Merke-Biltegi edo Ekonomato legetu-gabeak be kalte aundiak egiten dauskuez.

Oker oneik zuzentzeko, Salerosste - Lege barri baten preminan gagoz.

* * *

ONURAK

Onura asko aurkitu geinkez.

«Manolo»'ren iritxiz, salmenta ba-koitxaren berezitasuna izan leiteke lenengoa.

Erosleak ontaz konturatzen asi dira. Gaurkotasuna saldu oi dogu, dirasuku, berak, ez geiegikeria. Orretarako ibillaldiak egiten doguz, naiz Leterriko Urriburu nagusietara naiz atzerrietako erakusketa ospetsuetara.

Beli idoro geinkez zer baliotsu ta ez-ezagun edo barri batzuk erosleek atsegingarri eta sakelentzat be guztiz mingarriak ez diranak.

Gure zergaitik eta jomuga bereziak oneik dira: Al danik merkeen saldu eta erosleek gogozko gauza batzuk, karuagoak izanda be, eurai aukeramen osoz aurkeztu ta eskintzea.

Amaitzeko Bilbo'ko Salerosste-Batzak aldizkari bat, bi-illerokoa asieran, argitaratzea erabagi dau.

Europa'ko Azoka'ra sartzeko be, lenengo oinkadak gertatzen gabiltzala deritxogu. Gauzak asiera bear dabe. Eta aundi ta txikiak bizi bear dogu.

Gu, erriaren eta salerosleek laguntzak bide dirala, asi gara, artu dogu arnas bizikorra.

Ea ba, ez gelditu. Eta giroa, gure Euskalerrria bear gorrian dagoenez, guztiontzat, baiña berarentzat batez be, itxaropentsua izan daitea.

A'tar-jo'k

Sabin - Etxea

GOMUTAKIAK

Albia enparantzan egoan. Abandoko errizaren ondo-ondoan. Etxe berezia zan euzkotarrentzat, bertan ikusi bai eban len-argia Sabin Arana-Goirik.

Seguru asko antxe etxeko baratzen aibat izketaldi izan ebezan Koldobika'k eta Sabin'ek Euzkadi'ri buruz.

Etxe artan entzun zan lenengoz: Euzkotarren Aberria Euzkadi da.

Eta anai biak lanean ari ziran Euzkadi askatzeko asmoz.

* * *

KONDAIRA

Gazte nintzala ezagutu neban eta gazte nintzala azken agurra egin berari Amerikara joan-bearra izan nebanean.

Begiak malkoz eta biotza pilpilka nebazala izan nintzan bertan azken aldiz 1931'grrren urtean.

Andik 15 urtera, barrero Euzkadiratzean, laster nintzan bertan etxe-aurrean adi-adi berari begira.

Ezin esan-alako zerbait, indarra, eukan etxe onek abertzaleentzat. Gero zenbat aldiz bere aurretik igarotzean biotz-taupada artu neban!

Biotz-esnale zan. Bizi-indar. Egun baten baiña oin-pean neban biotza. Sinistu be ezin neban. Esan eustenez Sabin-Etxea lurrean zan. 1961'gko abendua zan.

* * *

ARERIOAK

Ez eben lurreratu aizeak, ez urteak, ez euriak, ez lurikareak.

Gizonen, gizon basatien eskuak lurreratu eben.

Betiko etsaiak ziran.

Gorrotoak eraginda Euzkadiren Salbaltzallearen jaiot-etxea lurreratzea erabagi eben ankerrak.

Eta erriaren aurrean oroirik be geratu ez

zedin, bere arriak, teillak, olak, egurrak eta dana an-or-emen lurpean sartu ta ostondu zituen.

Manu Egileor aldunak bertako teilla bat nai ebalara oroitzat esan eutsan arratsalde baten lengilleen buru zanari.

Andik bi egunera joan zeiteala ta emongo eutsala erantzun eutsan onek.

Bertaratu zanean an ziran bi polizi bere zai.

Komisarian euki eben bi egunetan.

Kalean aurkitu neban baten esan neutsan:

—Kaixio Manu: ederra egin dautzue gero e?

—Eta arritu egiten zara? Ni ez.

* * *

GOGOIA

Sabin-Etxea lurreratu eben.

Gure odola irikitan jarri zan, biotz-biotzean zauritu ginduezan-da.

Zorionez baiña etxearen lurra zutik da. Eta zutik bero-bizi bertan Sabinen gogoia.

Gogo orren beroak euzkotarren gogoak berotu egin ditu ta berotzen diardu.

Sabinek ereindako azia, landara, zugatz, egin da; zugatz aundi-lerdena ta millak eta millak artzen ditu bere kerizpean.

Berak sortutako Alderdia gogotsu ta indartsu egiri da, fruitu ugariak emoten.

Sabin-Etxea itun-bakar eta ixil agiri da gaur; baiña Sabin-Iraskundea jasoko da bertan laster eta milla ta milla euzkotar bertaratuko. Argia, indarra, adorea, kultura ta jakintza-mintegi izango da.

Sabin-Etxe barria, Euzkadi'ren esnale.

Euzkotarren Aberria Euzkadi da. Askatasun-oiu onek etxe ontatik urten eban. Ots au ez da itzali. Len baiño be indartsuago entzuten da euzkoen biotzetan.

Sabin'en oi! Eman da zabal zazu Euzkadi'n frutua.

GOIRIA

Erensugea

GOSE-EGUNETAN

Ipuin ezagun au, Kortezubi'tarrak euren erara edesten dabe. Orra or azalpena.

Urrin-urrineko errezuma baten, zazpi buruko erensuge motz bat ei egoan mendi-zuloke leiza naskagarri baten, leiza-zulo eskutua eukalarik.

Gure sugetzar au, jakiña, noizean bein gosetu egiten zan eta orduan bai inguru-minguruetako basetxe ta errisketan izugarrizko zalapart eta txilio-otsak entzuten zirala.

Ori be istillu, zarata ta guzti, piztitzar onen menpear jausi oi ziran orok berealaxe iruntziak ziran.

Ez zan txantxetako zera.

ERREGE-ALABEA JANARI

Egunero, zotzak atera ondoren, erensugearen leiza zulora, bere gose-irritsiaren bategarri, norki ba' eroan bear izaten eben, tamalez.

Baiña zoriak zori txarra ekarri lei eta bein baten Erregearen alabearengana jo eban zotzak.

Erregea artegatu egin zan eta ekiñalak egitea otu jakon alaba maitea erensugearen estarri-zulotik gaizkatzeko.

Aginduko ba'eban zoezer, agindu eban berak eta sugetzarra ilko ebanari, bere alaba kutuna ekontzan emon eta bere errezumako ondasunik erdiak eskintzea bururatu jakon.

ZAINTZAILLE SENDOA

Andik laster, sugerearen leizazuloan, burdiñezko tresna zorrotz batzuk eriazala gizon ausart bat agertu zan. Ordurako an egoan erregearen alabea ondo be ondo lotuta.

Len-bait-len, neskatxea askatu eta toki eskier batera eroan eban

Leiza-inguruan zugaitz garai bat egoan eta, maillu batez baliatuz, or-emen, tarteka-tarteka, zugaitzean zulo sakonak egin ondoren, burdiñezko tramankuluak sartu ebazan zuloetan.

Erensugea gosetu zanean, bere zokotik urten eta gizona ikusiaz batera, ba-joian bere atzetik gora zugatzean.

Ez zan gure gizon adoretsua urduritu, eta bide-erdian egoala, izugarrizko zartadea emon eutson mailluaz piztitzarrari.

Maillukadea artuala, tresna zorrotzen artean jausi zan eta burdiñak iztar-iztarritik sartu jakozan ezin-bestean.

MIIN-GABEKO BURUAK

Gizakume bulartsuak, bereala, il eban suge tripatzar denganiñoa.

Bai pozik geratu be!

Ondoren, zazpi buruetatik miñak atera eta, astiro-astiro, jau-regirantz abiatu zan.

Gerotxoago, mutil gazte bat toki aretara urreraturik, zazpi

burudun sugerearen zazpi buruak ebagi ebazan eta erregearengana jo eban.

Onek, suge-eraillea bera zalakoan, bere alabea aurkeztu eutson eta zorionak emoten asi.

Baiña alabeak ez eban ezagutzen gaztea eta uneak ordu iruditzen jakozan benetako salbatzaillea etorri arte.

Eldu zan au patxada cnean, bideko ardautegi baten sarturtena egin ondoren.

Aurreratu zan erregearengana, eta jauregian gertatzen zana jakiñik, itandu eutson erregearia ezagututen eban min-gabeko bururik.

Orduan konturatu zan bakalduna, zazpi buru areik min gabekoak zirala.

EZTEGUA TA ESPETXEA

Alabeak bere aldetik pozarren ezgutu eban gaizkatzaillea.

Egin ziran ezteguak aundiriko, eta bakaldunak bere esana beteturik, eskiñiko bakalerriaren erdia eskiñi eutson.

Gazte gangarraren saria, bestalde, ez ei zan bardiña izan.

Zazpi miñak ez, baiña berea luzeegia izan eban lez, sugeburu, azur eta guzti, espetxera sartu eben.

ARREGI'tar Josu

IZTEGIA

- Laskitu** = *Des-egin.*
Desmenuzar, deshacer.
- Lastua atara** = *Gogor jo.*
Pegar fuerte.
- Latida** = *Arrantzaliak erabilten dabena bela bat.*
Vela de embarcación.
- Letiñeko Palua** = *Letiñeko belaren aga.*
Mástil para la vela latina.
- Lazka** = *Zendu, lapurtu.*
Sisar, quitar un poco a escondidas.
- M**
- Malluki** = *Marrubia.* — *Mallu txikia.*
Fresa. — Martillo pequeño
- Mandazketa** = *Mandoak ura edateko askak.*
Abrevaderos.
- Manjuba** = *Arrain moltsoa.*
Bolsa de pescado.
- Mankal jasote** = *Ille azken eleizakoa.*
Ceremonia religiosa a la terminación del luto parroquial por un difunto.
- Manu egon Marmitako** = *Estar flojo, no tirante.*
= *Atuna bilartereko dala egiten dan lapi-kokoa.*
Cocido a base de bonito, patatas, etc., típico de los pescadores.
- Mengeldu** = *Bigundu, makaldu.*
Debilitarse.
- Mongoliño** = *Magurio.*
Caracolillo. Carraquela.
- Morkona** = *Andre ilxusi, zikin.*
Mujer sucia, grosera.
- Morkondu** = *Baldartu, zikindu.*
Abandonarse, caer en suciedad.
- Muskar** = *Ondo, kirten. Aza muskar.*
La parte del tallo de una col, berza, etc.
- Mutxarri** = *Arrain txiki bat.*
Pez sin sangre, pequeño y débil.
Azkue: *Mutxarrerri.*
- O**
- Obako** = *Joko bat.*
Un juego.
- Obildu** = *Batu.*
Ovillar.
- Ogi-ogi** = *Labamiñaz erabili ta jaso gabeko ogikiñaren zatia.*
Masa sin cocer de harina tratada con levadura y sin fermentar.
- Olezko popia** = *Jezarleku baten azpia, anka barik.*
Base de una silla, que las rederas ponen sobre el suelo para sentarse.
- Olezko popia** = *Berez otza dan neskatil bat, iku u eginda be aldatzen ez dana.*
Mujer temperamentalmente fría y que no hace caso de determinadas caricias.
- Olezko oñetakuak** = *Olezko traskuak.*
Choclos de madera.
- Olona** = *Belakia.*
Tejido para velamen.
Azkue: *Olana.*
- Ondar azpiko** = *Arraiña.*
Bai eta ondartzetan ibiltzen dan zomorroa, ikutu egin ezkerre min andia emoten dabena.
Pez similar al traquino. También insecto muy dañino de las playas
- Ooldi** = *Yooldia. Itxas bedarkia.*
Alga marina.
- Otanti** = *Arpegi andi.*
Carota.
- Otzakil** = *Otzak errez kikilduten dabena.*
- Ozkil** = *Friolero.*
(Akesolo'k = frío lento).
= *Otzakil, bai eta nastetsu, setatsu edo antzeko.*
Azkue le da significado de friático, enclenque, persona apocada, pero también se llama así al individuo ensimismado, terco.
- P**
- Pael** = *Txalopetako beia bardintzeko ipinten dan ola.*
Panel para igualar la curvatura del fondo de una embarcación.
- Papauk** = *Pautsak, okots ordeak.*
Papos.
Azkue = mejilla, carrillo kerida, papada de cerdo).
- Peazu** = *Andi. Ori da gizon peazua!*
Grande.
Eyderazko pedazotik etorriko da.
- Pizketa** = *Zatitxo bat.*
Pedacito.
- Pla** = *Busti-busti egiña.*
Todo mojado.
- Pla-pla** = *Zabal zabalik.*
Abierto. Anchoas pla-pla, abiertas rebizadas.
= *Zirin, geldi eziña.*
= Inquieto.
= *Txatar, estu, gizon txikia.*
Ladilla. Hombre apurado, fastidioso.
- Prakaman** = *Gizon lodi, prakazabala.*
Regordete, abierto, de pantalones anchos.
- S**
- Sagar ume txikin** = *Sagarra jan ondoren geratzen dan ondakiña.*
Residuo de la manzana. Quizá degeneración de «Muskina», pero en Ondarroa se dice así.
- Sapalan** = *Azpi lana.*
Trabajo de engaño.
- Sare mamiñak** = *Sare zatiak.*
Pedazos gruesos de la red.
- Sare papuak** = *Sare geigarriak.*
Añadidos de la red.
- Sarramuskada** = *Atzamarrekin urratzeko egitada.*
Acción de refunfunar.
- Sarrazkio** = *Arerako asarrea agertu.*
Amenazar de entrada.
- Sartu urtenak** = *Ikustaldi laburrak.*
Visita rápida. Entrar y salir.
- Sazkildu** = *Txiki txiki egin.*
Dejar una cosa hecha birria.
- Serotetxe** = *Eleiz zaintzallearen etxea.*
Casa de la serora.
- Sidol** = *Zirikatzalle, adar jotzalle.*
Tentador. Bromista.
- Sirol** = *Tentador. Bromista.*
Sorgintsua = *Sorgiñen egitada.*
Brujería.
- Sorgin ume** = *Kajatik ekarritako umea.*
Niño de la inclusa.
- Sota patroia** = *Ontzi bateko patroia ren ordeko.*
Patrón ayudante.
- Suezta** = *Uretako kapela.*
Sombrero impermeable para el mar.
- Suge landara** = *Ormetan ibiltzen dan sugekia.*
Lagartija.
- Susunkorda** = *Ezegaz konturatu barik.*
Pensando en babia.

(Jarraitzeko)

Otsoa Artzain

Ba-zan, bein batean, otso bat gure mendietan. Oso zarra zan eta zangoak uzkuratzen eta ortzak erortzen asia...

Iñoz eiztari ona izana... Zenbat ardi ta bildots ez ebazan narrutu ta jan?

Zartzeak baiña gauza onik ez! Eta an egoan, gaixoa, goseak arrailduta, azurrak bere narru legorraren barrutik agerian.

AMESETAN

Eta asma ta asmetan asi zan, zelan bildots bat, atrapau ta jan...

Baiña, otsoa urriñetik ikusi baizen arin, igesi joiazan ardiak eta bildotsak. Ez eutsoen, bestalde, artzaiñak eta txakurrak artaldeagana urreratzen be izten.

Zer egin...?

Artalde guztia lo egoan egun batez: ardiak abaroan lo, artzaiña txabolan lo, txakurra atarian lo, danak lo..., urreratzen da otso ori astiro-astiro... Eta bere soiñekoak, oiñetakoak eta makilla kentzen dautsoz artzain lotiari.

OTSOAREN POZA

Artzaiñaren aparramantarrak bere soiñean jantzi, eta atzeko oin bien gaiñean zutunik, eta aurreko bi besoz makillari loturik gizontxo biurturik, zirautsan bere buruari:

—Zer ete dan, buruz jokatzea! Eta zelan ez ete jake beste orrenbeste otu neu-re senideai..., ez dala, ez, artzain biurtzea baiño gauza oba ta onuragarriagorik...!

Poz-esnetan egoan geure otso trebea..., eta bere ezpain zerbelak milikatzen ebezan eta eskuko makilla iñarrosten...

—Naiko joat eguneko ardi gizen batzerautsen bere buruari, loxinka.

OTSOAREN ORRUA

Eta gauzak ondo baiño obeto egitearren..., ona non bururatzen jakon, artzaiñak lez txixtuka astea...

Eta autsak zabalduz, eta eztarri-zuloa estutuz..., artzaiñaren txistu mee-eztia-ren orde, orru izugarri bat egin eban. Eta inguruko mendi tontorrek astindu ebazan, zugatzak iñarrosi, belardiak dardarazi...

Ardiak eta artzaiña ta txakurra euren lotatik itxartuta, asi zan artzaiña esaten:

—Zer arraio da au?

Gero bere burua billusik ikusi, ta:

—Zer deabrukeri da au?

Ingurura begira jarrita, orra or artzain barri bat bere inguruan. Obeto begiratu baiña, eta or ikusten dautso otsoari, kapusaiaren azpitik, aren buztan lodia.

OTSOAK ANKAK ARIN

Jauzi aren gaiñera, kendu areri makilla atxamarretatik, eta asi zan oiuka:

—Uia..., uia..., txakurra, ona bizkor!

Eta or asten jako, txakurra etorri birtartean, otsoari makilka, zinpi-zanpa, guztiz birrinduta itzi arte.

Ardiak iges egin eben larrara...

Eta txakurrak zaungaka ta klisk-klask aginka..., baso baltzera bidaldu eban otso maltzurra, odol jarioka.

ESTONBA'tar Mañuel

PORTUGALETE'KO BATZOKIA

TOKI EDERRA

Lurraldeari begiratu ezkerro, Bizkai'ko erririk polit eta zoragarrietariko bat dogu Portugalete.

Nerbion ibaiaren ur-agoaren ezker-a.dian agertzen jaku dotore.

Amar edo amabi neurkin (metro) itxasoa baiño goragotik begiratu ezkerro, iruditu leiken ikuspegirik lilluragarriena ikusten da.

ZUBIA

Joan zan mendearen azken-urtectan egindako dindilizka dagon zubi erabilkorra ikusten da urrean eta beronek ibaiertz batetik bestera igaroten dau jentea.

Zalantza barik berau izango dogu Euzkadi'n eta Erdi-Ugarte guztian bereizkuntzarik aundienetariko bat.

Baiña, dana esateko, zubi au ez da orain irabazgarri, ez da, ainbeste gizatalde eroateko onuragarri eta, dindilizka daukagun zubi olerkitsu au itzi eta beste bide trebeago bat billatu bearko da, garraio-lana egiteko.

ENDAK

Portugalete'ko biztanleak enda-aldetik nastatuak dira.

Emen bizi dira Euzkadi, Erdi-Ugarte eta beste alde askotatik etorritako gizaldrak, Europa'ko Laterri batzutatik etorriak be bai.

Lagunarte ezbardin oneik, izakeraz, taiuz, tankeraz askotarikoa dan jentetza ta gizon moltzoa osotzen dabe.

Portugalete'tarrak odol-geldikoak eta ardurabakoak dirala esaten dabe, eta esku-zabalak dira.

OSPETSUAK

Emen sortua dogu Zunzunegi nobela-idazle ospetsua, eta eguerdian urrutikuskiñean agertzen jakun eta ikusten dogun Mari Krutz neskatilla trebea be emengoa dogu.

EUSKERA

Tamalez, Portugalete'n, naizta Bizkai'ko erria izan, Nerbion'en ezker-aldian (autrigoien artean) jazo dan lez, euskerea antxiñatik galduta dago.

Bear ba'da Gaztelerriko eleizbarrutia zan valpuesta'koan sartuta egoalako izan leiteke.

Dana dala, abertzale asko dagoz emen eta euskera ikasi gura dabe.

BATZOKIA

Abertzale ta euskaltzale diran lez, batzoki aundi ta eder bat dauke.

Batzoki onen sortzea, taiua, goraberak eta kondairea agertu gura dautzueguz.

AKETXE'GAZ

Idazkortza ta orri zuria eskuan doguzala, maitxu baten aurrean, Aketxe'tar Julen jaunari itxaroten gagoz. Bakar-miñez gogoratzen dogun Euzkadi'ko lenengo Lendakariaren, Agirre'tar Joseba Andoni'ren emaztearen lengusua dogu berau, benetako bizkaitarra.

Let.: Aketxe jauna, egingo daustazu, labor labor, batzoki onen istoria?

Ak.: Ba-dira emen nik baiño obeto Batzokiaren barriak emon leikeezenak, baiña zeregin ori neuk betetea nai ba'dozu, emen naukazu zure serbitzaille.

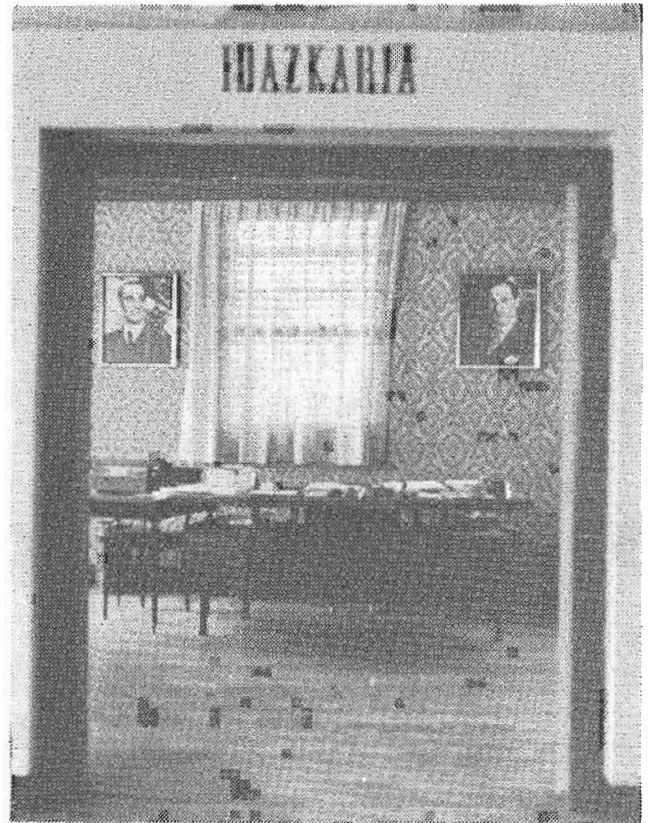
ASIERA

Let.: Mesedez, noz izan zan eta zelan Batzoki onen asiorea edo sortzea?

Ak.: 1934'garren urtean irasi eben abertzale-talde batzuk. «Gure Kabia» ipiñi eutsoen izena. Arerioak kendu ez egien, Izenbako Lagundi edo «Sociedad Anónima» lez agertzen zan.

Let.: Aldi orretan, Agirre Lendakaria iñoz etorri ete zan ona?

Ak.: Bai eta sarritan etorri be. Erri onetan sarritan egoten zan eta emengoa artu eban bere emaztea be, Miren Zabala gure senidea.

Let.: Eta orain zelan doa batzoki au?

Ak.: Orain be Izenbako Lagurdi lez jarraitzen dau. Lendiko eragille Lopez Kanpo'tar Tomas dala.

Bermeo ta Lekeitio'ko Batzokiak emengo onen aldi batekoak dira, baiña Batzoki au Bermeo'koaren urrengo, aundiena ta ederrena da.

Lan Etxe-barrena abertzaleen koopetariba edo alkargoa zan. Orain Batzokiko Biltegia. Alkargoaren gaiñean, lenengo maillan, emakumeen tokia egoan eta orain berbaldietarako ta batzarretarako erabilten da. Ikastolak be emen dagoz.

Bigarren maillan arcto edo gela nagusi bat egoan len, auxe zan batzokia. Emen dago idazkaritza ta idaztegi polita dan tokia.

EZAUGARRIAK

Nik igon neban toki onetara eta bere edertasuna, apaintasun eta egokitasuna ikusita, poztasun aundia artu neban.

Idazkaritza ta idaztegi onetan ikusi nebazan ZER onen zenbaki guztiak polito batuta, eta Sabin'en eta Joseba Andoni'ren argazkiak.

Asti aundirik be ez neukan-eta, irugarren maillara ez neban igon, orregaitik itaundu neutsan Aketxe jaunari:

Let.: Irugarren mailla ori zertarako dozue?

Ak.: Len sendi abertzale birentzat bitzokiak ziran. Orain sendi bat bizi da: Gure Abia'ren arduradunarena.

Izenbako lagundi au, iparralderantz dagoan beste etxalar aundi baten jabe da. Ikastolan euskerazko ikas-aldiak be emoten dira, eta orretarako Egiluze'k bere laguntza emoten dauku. Irakasten dan euskerea, Bizkairena da.

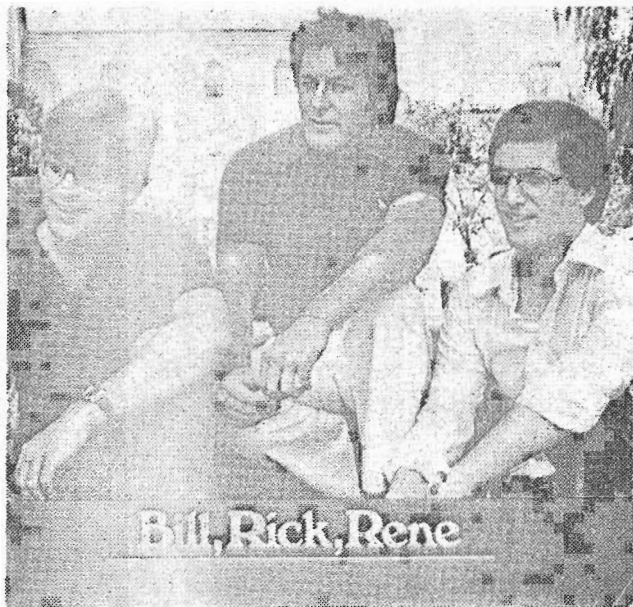
EKIN

Geiago barik amaitu genduan alkar-izketea eta etxe eder eta atsegin onetara egindako ikustaldia.

Ba-dago Portugalete'n non eta zertan lan egin, aberri ta izkuntza-arloan eta emengo abertzaleak lan ori gogotsu egingo dabelako itxaropena ba-daukagu.

LETONA'k

BILL, RICK, RENE

ERRIA BEGIRA

Bill, Rick eta René iru gazte dira. Alboko argazkian agertzen diranean, astebete barru abade izateko usteen dagoz.

Eurak agertu dauskue bizibide au zergaitik artu daberen.

Batek diño: «Nire abadetzea bakantasun pozgarri lez ikusi dabe adiskideak».

Besteak: «Mundu bien artean lotuta ikusten nabelako, mindu egiten dira».

Irugarrenak: «Nire erritarrak bizitza barri onetan zelan jokatu ete dodan dagoz».

* * *

ERRIAREN AURREAN

Bill'ek ogei ta zapi urte daukaz, Richard'ek ogei ta bost eta René'k ogei ta sei.

Irurak pasiotarren taldera sartu dira eta abade egin. Abadetzea artu baiño aste bat lenago, New York' en azaldu dabez euren bizibideko zeregiñak.

* * *

SENIDEEN ERITXIA

Euren senitarteko askok ez ekien zer pentsau. Gizon gazte ta trebetsu oneik, gizartean aberastu eikezan, onuratsu ta ospetsu izan be bai; baiña aukerapen ori zorakeria zala esan arren, biotz-ikaraz egozan. Ori diño Richard'ek.

«Senideen pentsakerea agertzea ez da gauza erre-», diño René'k.

Bill'ek, «pozik eta bizkor nabil» diño.

* * *

ERDI-MAILAKOAK

Irurak dira gizartean, erdi-maillakoak.

Rick Frechette, Connecticut'ekoa, bere sendiko sei naba-arreben artean bigarrena.

Bill Cotter, Massachusetts'ekoa, bare ta neurriduna, abots mardulez agertzen ditu bere asmoak. Anai bi daukoz.

René Bouchard, Southwick'ekoa, iru neba-arreben artean zarrena.

Irurak dira abeslariak, pianu ta organu-jotzailleak eta musikariak.

* * *

SENDIKO ARAZOA

Irurak diño euren sendiak ez dituala abadetzara bultzatu, baiña erabagi ori artu ebenean sendiak eroankor agertu zirala onartzeko: «Nik ori nai nebala ikusirik, ez eben eragozpenik ipiñi» diño Bill'ek.

«Nik auxe esan neuntsen —diño René'k—: Ez daki-zue irlandar ama bakoitza semeren bat abade izan daiten itxaroten eta otoitz egiten dagoala?».

—«Gizataldeak norbaitegan abade dalako uste ona artzen dauanean, abadearen bizitza arduraz eta benetako jokabidez beteten da» —diño Rick'ek.

* * *

ARTU-EMONAK

Iruren ustez, urko lagunaren ardurea daukan abadeak, aren bizitzako jazoera nagusietara dauko sarre-rea: Jaiotzetako poztasunean, eriotzako negarreen, samintasunetan, gaiso-aldietan... eta beti izaten dau laguntza ta berba egokia emoteko erea.

* * *

GERTAKIZUNAK

Bost urtetan bizi izan dira gazte oneik pasiotarrakaz.

Lenengo «nobizio» edo Iekaida barri lez, urtebete; gero txirotasun, garbitasun, eta menpetasun-ziñak eta alkargoan biziteko agindua.

Orren ostean lau urtetan teologia ikasten eta abade-lanetarako gertatzen. Aldi onetan Thomas Merton'en «Zazpi maillako mendia» irakurri eben eta biotz ikara aundia asmau eben.

* * *

BIZIBIDE BARRIA

Pasiotarren bizibidea, maitekorra aurkitu eben eta alkargoa maite eben: «Zalegarri da ogei ta lau urtetik larogei urtera bitarteko diranen arteko bizibide au: guztiak euren arloetan zein-geiagoka lanean. Mundurako ikuspegi bardiña, alkar-izketa eta jolas-aldi egokiak...»

* * *

ALDATZ-GORA

Ba-dira gauza gatzak eta latzak be: iritxi bardiña lortzeko gaiztasuna, artzain-laneko jokabideak, gaisoen lanerako gertatu-bearra, Gogoak Jainkaogana eta betiko bizitzara urreratzeko lana, gizarte-arazoe-tan txiroyen zeregiñak, gaiso osatu-eziña daukenakazko alkar-izketak, olako uneetan Jesus'en nekaldia gogoratzea eta adorea emotea...

EGILUZE'K

Lezo'tar Blas, Itsas Gizona

Colombia'ko «Cartagena de Indias» Ameriketako kairik ederrena zan antziña. Goi ta beko Ameriketa erdi-erdian: an batzen ziran emendik-ara ta andik-ona joan-etorten ziran saleroskiak.

Itzaleko saleroskia! Ameriketako zidar, urre ta onkailluak; eta emengo guztitariko tresna ta izkilluak. Ori zala-ta, mundu guztiko itsas, lapurrak zist ta zast, listorrak bailiran.

1741-garreneko eraso izan zan gogorrena. An eta orduan egin zan izen aundiko gure Lezo, itasburu ospetsua.

MARIÑEL

Gazterik itsasoratu zan. Amasei urtetan izan eban bere biziko lenengo eraso. An galdu eban bere ezkerreko iztarra, eta «alferez» maillara igon eban agintariak, aren ausardi ta adoregaitik.

Urrengo baten, ingeles ontzia bat ondatu, eta beste bi atxitu ebazala-ta, «teniente» egin eban. Andik laster, bere ontziak arerioz inguraturik ikusirik, areitako batzuei su emon, eta ango su ta kearen artean jarei urten zan, arerioen eskuetan ontzirik tizi barik.

Prantziko Tolonen ikusten dogu urrengo urtean, burruka gogorrean beti. Ango eraso batean ezkerreko begia galdu, ta «kapitan» egiten dabe; 23 urte eukazan orduan. Kapitan zalarik, Bartzelonako erasoan esku artu eban. Esku artu ta besoa galdu; burruka gogorrean ebillela, bala gaizto batek ondatu eutson eskumako besoa.

ITSAS-BURU

36 urtegan joan zan Ameriketara itsas-buru lez, an ebiltzan itsaslapurren aurka jokatzeko. Bai ondo jokatu be, laster alde egin eban inguruko ingeles ta hollandar itsas-purrak.

Andik arin, Aprikako Oran deritxon lurraldean dogu. Turkotarren menpean egoan uri ederra. Eta egun batzuen ondoren eskuratu ebanzan uria ta kaia. Turkotarrak ez amor emon nai, ta sekulako ontzi pilloa bidaldu eban, uri ori barrero eureganatzeko asmotan.

60 kañoedun ontzia zan danen buru, eta aren aurka abiatu zan gure Lezo, eta ez zan geratu a ta aren inguruko ontzi guztiak ondatu arte. Eta an ibilli zan gerora be bi illabetetan, ango itsasoko uretan arerioen itsasontzi guztiak uxatzen.

«CARTAGENA DE INDIAS»

Andik urte bira Ameriketaratu zan barrero. Zer dala-ta? Ezin ingelsak itsaslapurrak bakarrik ango

aberaskiaz jabetu, ta euren gudu-ontzi ta itsasburu onenak bidaldu ebezen lan orretara.

Kai ta uri eder ori zan euren jomuga. Lezo'k jakin, eta prestakera oneek egin ebazan: bere ontziak kai aurrean ezarri, kaiako aoa kate lodiaz itzi, ta bere kaño onena itsasertzean jarri.

Iru bidar eraso eban ingelesak, eta irutan egin eban uts. Ez amor emon gura, alan be, ingeles amorratuak, eta laster azaldu ziran 66 gudu-ontzi andiagaz beste eun ontzi lagun eukezela, eta Vernon ta Ogle itsas-buru ospetsuen agindupean.

ERASOA

Agertu, ta su ta ke asi euren kaño guztakaz. 21 egun jardun eban orrelan suka gau ta egun, alertu barik. An ebillen, bitartean, gure Lezo txalupa batean batera ta bestera, danai laguntzen, danak bizkortzen.

Urpera joan ziran alan be, Lezo'ren itsasontziak, bata bestearen ondoren. Eta uri barruko gazteluan sartu zan bere izkillu ta gizonakaz. Bera atzeraka, ta arerioak aurreraka. Laster inguratu eban oneek uria itsasoz eta lurrez. Inguratu ta kañoez apurtzen asi.

Zortzi egun luze ziraun erasoaldi gogorrak. Zaurituta egoan Lezo; metrailaz zulatu eutsen gaixoari bere anka ta bezo bakarrak. Ez zan alan be kikiltzen gure gizona, eta bere gizonak azkortzen jarraitu eban.

GARAIPENA

Urrengo egunean, ingelesak arresietara inguratu, euren zurubi luzeak ormetara bota, ta areen gora asi ziran 1.200 gizon. 250 gudari bakarrak egozan arresi gainetan. Gora ta bera, jo ta autsi..., iru ordutara luzatu eban adarra burruka gorriak.

Iru ordutara luzatu, ta zurubien adarra, azkenik, apurtu. Apurtu bazan apurtu..., an joan ziran igesi ingeles guztiak, euren zurubi, izkillu ta illotzak bertan-bera itzirik.

Ez eban orrelakorik uste ingeles arroak... Amaiseko urreki dirua eginda euken ordurako ingelesak, euren uste osoko garaipena ondo ospatu gurean. Oker jo eutsen baiña kukuak.

Oneek ziran diru bitxi orren irudiak: Vernon itsasburu arroa zutunik, eta Lezo gizaixoa aren oiñetan belauniko, belauniko ta bere ezpata aketsa Vernori eskeiñiz...

Esan bearrrik be ez, ez zala diru ori azokara sekulan be azaldu!

URKIOLA'k

GURE JOSUE (I)

AJURIAGERRA

NOR GARAN

Iñok ez daki nondik norakoak garan, baiña gaurko egunera arte bizirik gagoz.

Gure Erria, gure Aberri bakarra daukagu. «Euzkadi Euzkotarren Aberria». Ona emen iru itz sakon eta egi-egizkoak. Oneikaz Sabin'ek zabaldu euskuzan begiak eta arrezkero, itz oneik onarturik, Prantzi ta España'ren buztarriak kendu nairik gabiltz.

Ez dogu nai iñoren otseiñak izaterik, Euzkadi guztian begiak zabaldu ditu Sabin'en dei onek.

Indartsuak garan lez, lau aizetara be agertzen dogu Euzkadi dala euzkotarren aberria eta kondaira-gizon atzerritar jakintsuak be gure begira, nor garan, nondik nora azaldutakoak garan, nortzuk diran gure senideak, abar eta abar jakin nai dabe.

Ezagunak gara ludi guztian eta buru-aust. aundiak sortu dautseguz gizen orrei.

EUSKERIA

Euskerea da gure izkuntzea.

Gaizki itz egin arren, gaur beñik-bein oiñarritsu daukagula.

Erria begiak zabaldua da goan lez, ez dautsagu itziko ilten. Gaur arte bizirik ba'dago, osasuntsu ta alaitasuntsu euki ke dogu aurrerantzean.

Alegindu gaitezcan ba, euskerea gaillurtzen.

AMETSAK

Egun onetan amets itxartuak daukadaz neure kaskarrean eta barregarri izan nai ez, idazki onetan azaldu nairik nago.

Gure oiñarria euskerea dalata, baten baiño gaiagotan entzun izan dot euskerea izan leitekela atsedan edo zeruko izkuntza.

Zergaitik «iñuskeri» ori?

Ba, euskereak ez daukalako obenik, euskal-izkuntzak ez daukalako tarte edo utsunerik, Dios, Deo, Deus eta abarrentzakorik, leku au Jaungoikoarentzako dago bakar-bakarrik, atsedan-tokian ez ei da zertan ibilli dioska, bada ez-bada be, inpernurako biderik billatu barik.

Ona emen ba, euskaldunok, aurreraturik atsedan-tokira joateko eguna eltzen danerako.

LATERRI-ARTEAN

Gaur, sinismen otzarekin artzen dira ludi onetan Jaungoikotasun eta eleizkizun-gaiak, baiña ametsak amets diran lez, jarrai dagioegun amairaiño.

Ondo baiño obeto dakigu ludi onetan gu baiño erri jakintsuagoak eta gogorragoak betirako suntsitu ta galduak izan dirala.

Guk be euki doguz gureak, esakerea dan lez, gaurko Portugal, España ta Prantzi arteko lur-zati mordozka baten bizi izan garala, baiña bultzaka-bultzaka, gaur gagozen lu-

rretaraiño bultzatuak izan gara, Prantzi ta España'ren bitartera.

ZERGAIK EMEN?

Au gitxi ez ba'da, Santiago baten-baten aginduz Konpostela'ra joan zan.

Gure Jaungoikoa ete zan?

Olan ba'da, zergaitik ez ginduzan bialdu geu? An Galizi'ko lurrean uste dot baketsuago ta alduenduta egongo giñala, ala gure asaben gaiztakeri bategaitik, Jaungoikoaren zigorrez ete gagoz?

ASKATZAILLEA

Itun Zarrak diñon lez, Israeldarrak euren Jaungoiko Jahveh'ek oso zigor gogorrean zapalduta egon ziran.

Zergaitik?

Asaben obenakaitik. Eta gu bizi guztirako al gagoz zigortuta?

Ez orixe! Esakerea dan lez, Aitor'en semeak ei gara edo beste batzuk diñoenez Tubal' en sendikoak. Zurrumurru au zentzunezkoa ba'da, nik uste dot auxe dala egi bakarra: Gu euskaldun lez agertzen garala ludi osoan eta gaur be bizirik gagozela. Zer dala-ta? Goazen ia zer esaten daskun Itun Zarrak.

(Jarraitzeko)

GORRIK

(KARAKAS'en idatzia)

Nortasun Zuzena

GRİÑAK?

Nortasuna, bakoitza bera izatea, bere berezitasuna da.

Nortasuna bi motatakua izan leiteke: Nortasun zuzen edo ona, eta nortasun txarra edo nortasunkeria.

Baten batek idatzi dau, norberaren griñak edo pasioak osotuten dabela nortasuna batez be.

Gure barruko indar bat diran griñak, berez ez dira ez onak ta ez txarrak. Geuk biurtzen doguz on edo txar geure biziteagaz.

Griña bako edo griña epeldun gizona, tentela da, ezertarako be ez da.

Griñak biurtu leitekez txar edo on.

Jakilun batek diño: griñak on izaten dirala azpiratuten doguzanean.

MENPEAN

Begira zelako nortasun aundi aundia eukan S. Paulo Apostoluak. Baiña zergaitik?, begira berak diñona esku-titz batean: «Neure gorputza zigortuaz gainduten dot, besteai ebanjelioa iragarten dautsedan bitartean, neu galdu ez naiten.»

EREDU BAT

Griña aundidun gizona S. Paulo, eta ori bere griña bizi-biziak azpi-

ratu ta bide oneruntz biurtu zitu-
tualako.

Orra or nortasun on ta aundikoaren eredu bat.

Bere griña aundiak, nortasun aundia sortu eben beragan.

Griña edo barruko indar orrek gauza aundietarako erabilli ebazan.

Argi ikusten da beragan, nortasuna geien bat griñak biribilduten dabela.

* * *

NORTASUNKERIA

Ba-da bai beste sasi-nortasuna obeto esanaz, nortasunkeria, au bere griñak eragiña, baiña azpiratu-bageak.

Oraingoan, ortik zear, batez bere gazteai entzulen jake: Nik neure bizia bizi nai dot: Lengo tabú guztiak kendu bear ditut.

Baiña zertarako? Ezitze onari, morai ta etika zuzenari uko egin, griña txar guztiai ur ateak zabaldu, ur arkaren ormak birrindu ta nortasunkeriari bideak zabalduteko. Or doaz arro-arro mundu obeago bat egiten diarduela esanez.

Benetako nortasuna griña azpiratuak sortzen dabe, argi dagonez.

* * *

ZURTASUNAZ

Gure griñak azpitu bear doguz, baiña ez bakarrik ori: griña azpiratuak zurtasunez ta zentzunez erailli bear doguz, gure nortasuna aundia izan arren, zurtasun eta zentzun bage erabilten ba'dogu, geigikerian jausi gindekez.

Ainbat gizon ezagutu doguz edestian zear nortasun aundiko gizonak, baina nortasun ori zentzunez ta zurtasunez erabilli ez ebelako gogorkerian jausi ziran, milla fazismo motatan.

Erlejioa bera be zurtasunaz ta zentzunaz erabilten ez ba'da, fanatismo edo itsutasunera eltzen da, erlejiolari kalte aundiak egiñaz.

* * *

ALEGIÑAK

Gure errian izan ditugu benetako nortasun aundia izan dabenak, eta aldi larri onetan gure alegin guztiak umeetan eta gazteetan benetako nortasun zur eta zentzunduna ereiteko izan bear dabe, eta orrela bakarrik benetako mundu obe bat sortuko dogu gure erri maite onetan.

ZAR-GAZTE

Oldozmen

Ikusten dot nik gure erri sidismenean epeldurik lurreko naiez aseturik biotz barrua izotzurik.

* * *

Beti Euzkadi'n euzki gutxi, mendi zelaitan bai orlegi, Baiña eguzki ederrago maitetasuna zala nausi

* * *

Maitasunaren goi-iturri Kristau siñiste zan nagusi, maitasun ori otzituaz dana biurtzen leitzu gorri

* * *

Mendi ta zelai, urietan, naiz ta sarturik auts azpian, egunen baten Kristau fede biztuko dala gure errian,

Itxaropen dot biotzean egun onetan bizi-bizi, dakidalako ziur-ziur illezkor dala gure erri

* * *

Askok fedea galdu dabe baiña txikitian artu eben, bere sustraia biotz barrun oraindik dago bizi lerdan.

* * *

Arrantzaleak urriñetan egastun balek arraunetan, arpoi zorrotzaz il-gurean zori ez bardin, asko-askotan arpoi zorrotza batzuetan sartzen da biotz biotzean ordun balea ur gaiñean bare-bare da, ba-da il zan.

Beste batzutan arpoi zorrotz barruraiñoko ez da sartzen, igesi bale zaurituak baiña geldika ilten, ilten.

* * *

Bardin gureak Kriston arpoi barruen dabe txikitatik bere ekintzaz geldi-geldi urtengo daula izotzetik.

* * *

Orrela barriz euskal erri, izango dala Jainko-zale ostera gure gaztedia maitasunean irabazle.

* * *

Eroapena izan daigun siñistedunok otoi ta lan, putz egin danok fedeari biztuko dala!!! Eta zelan!!!

ZAR-GAZTE

MINTZO

Euzko gizadi miña mintzatzen.
Barneko garra dario.
Gogo ta gorputza lertu jakoz.
Zanak odola erio.

Euskaldunaren gizontasuna
guzur, iraiñez mindu zan,
euskaldun egi-zaletasuna
laiño zapaldua izan zan.

Guzur, iraiñak, gogorkeriak,
berez, mintzatzen ziran,
gorrotoa besterik ez egon
Euzkadiren jira-biran.

Bildots errugabe ziñalarik,
bizia ostu eutsuen,
goitik ta bera egurrez mindu
goikeriaren barruen.

Orduetzkerok, kartzelak mintzo,
Euzko negarrak karrazi,
ama alargunduek otoika,
senar illak ezin etsi.

Euzkadi'k bere bizia galdu.
Lengo Lagi-Zarra mintzo.
Beti izan eban askatasuna
zizpuruz ta negar antzo.

Mutil gazteak aurrerantzian,
urrutira doaz otsein,
biotz barrua karraziz dabil
amak mindurik negar ein.

Erbestean semea soldadu,
kantari ari da illun,
urrundik asmetan Aberria,
barruan biotza itun.

Amorruz dauka barrua lertzen.
Ez dau esan nai biraurik.
Etorriko da bizi eziña,
egi berak eskaturik.

Euzkadiko arriak mintzatzen
gudarik zakarreanean,
etxeak bera, erriak ausi,
euzkoen ondamenean.

Euzko gaztedi eta gizadi,
odola dabil karraziz,
Euzkadi'ren lurra gorritu zan
erri-bizia isuriz.

Euskaldun biotzak negar mintzo,
Gernika dakus garretan,
gizon batzuen gorrotoa zan
inpernutarreen lanetan.

Mintzo negarra itzali nai dut,
abes ba'nei alleluia,
euskaldunen zuzentasunak, noiz,
sorturen egi argia...?

EUSKERAZALEAK

IPUIN - SARIKETEA

IDAZLEAK BEAR DIRA

Euskalduna berba-gizona izan da eta orregaitik, bear ba'da, ez da idazten zalea izan.

Baiña idazleak bear doguz. Gaur egun idazkiak indar aundia dauke eta jakintza idatzia ez dauken erriak ez dabe aurrerapen aundirik egingo.

* * *

NONDIK ASI

Idazten ikasteko, jakiña, gairik errezenetatik asi bear gintzakez.

Baiña zeintzuk dira gairik errezenak?

Gaiari berari begitu ezkerro, ipuiña da errezena, batez be aria ondo eroateko lan gitxi bear daualako. Beste tankera batzutan burutapenak egokitu egin bear dira, baiña ipuiñak berezko ari-egokitasuna dauka.

Idazkereari begitu ezkerro, ostera, ez da ipuiña idaz-tankerarik errezena.

* * *

IPUIÑEN MOTAK ETA KONDAIREA

Mota bitako ipuiñak gogoratu geinkez, batez be. Edestiak eta alegiak.

Edestiak, ain ugariak gure Errian, irudimenezko jazokizuna edesten dabe.

Alegiak, abere edo piztien arteko jazoerak, gero gizonentzat irakatsia aterateko. Alegi oneik India'n sortuak doguz, Andik Persia'ra, arabiararakana eta X Alfontso'ren bidez (Kalila eta Dimna bere gaztaroko liburua) España'ra sartu ziran. Eta Persia bide dala Grezia'ra (emen Esopo) eta Erroma'ra (emen Fedro). India'tik sartu zan Europa'ra be idaz-tankera ori. Gogoratu «fablieaux» edo «Roman de la Rose» edo «Roman de Renard» edo «Saga»'k...

* * *

EUSKALERRIAN

Euskalerrria, agozko naiz idatzizko elertian, oso ipuinzalea izan da eta gaurko euskaldunak be gogoz irakurten dabez ipuiñak, batez be, komik'etan sartuak, gaztetxuen artean.

Eta alegiai begira, ezin itzi daikeguz Mikel Zarate'ren Ipuin Mingotsak gogoratu barik. Idazle onek egokiro gaurkotu ta geuretu ditu alegi zarrak liburu orretan.

* * *

IPUIN-SARIKETEA

Orra or ba, zergaitik eratu dauan EUSKERAZALEAK taldeak sariketa au eta aurrerantzean be eratzeko ustea zergaitik dauan: Idazle barriak sortzeko, lendik idazle diranai lan onetarako gogoia geitzeko, gure ipuin-idazketa indartzeko, gure idazleak irakurtera zaletzeko (ipuiña da, izan be, errezen irakurten dan gaia).

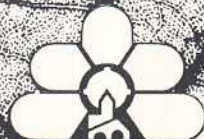
ZER

Colón de Larreátegui, 14 - 2.º dcha. BILBAO-1

Porque lo nuestro es Vizcaya Bizkaia geurea dogulako

Couñe en nosotros

Zenue nortea gurean

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE BILBAO
BILBO AURREZKI KUTXA